

Stortinget
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
22/915 -

Dato
18.02.2022

Spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 1239 fra stortingsrepresentant Hans Andreas Limi

Jeg viser til brev av 11. februar 2022 fra Stortingets president vedlagt følgende spørsmål til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Hans Andreas Limi:

«Kan statsråden redegjøre for om staten har større ekstrainntekter som følge av de høye strømprisene enn utgiftene knyttet til støtteordningen for de ekstraordinært høye strømprisene?»

Begrunnelse:

I følge uttalelse fra rådgivende utvalg for finanspolitiske analyser er det usikkert om staten tjener eller taper på de høye strømprisene.»

Svar:

Etter en periode med svært lave priser i 2020 økte strømprisene gjennom sensommeren og høsten 2021 mye i Europa og sørlige deler av Norge. En viktig bakgrunn for de økte strømprisene høsten 2021 er høye priser på kull, gass og CO₂-kvoter. Situasjonen i Europa har vært forsterket av periodevis lav vindkraftproduksjon. Samtidig har sørlige deler av Norge opplevd tørt vær gjennom sensommeren og høsten, med mindre tilsig til kraftmagasinene enn normalt.

Økte overskudd hos kraftprodusentene gir økte inntekter til fellesskapet gjennom økt skatt og økte utbytter. Staten og kommuner eier sammen om lag 90 pst. av produksjonskapasiteten i vannkraft.

For staten vil økte strømpriser bidra til økte skatteinntekter fra kraftforetakene, særlig gjennom grunnrenteskatten for vannkraft og økte utbytteinntekter fra Statkraft. Alminnelige skatteinntekter fra kraftforetakene (i hovedsak foretak som produserer vann- og vindkraft) vil også isolert sett øke dersom strømprisene er høye, men økte kostnader i selskap som forbruker kraft, trekker i motsatt retning. Samlet sett antas økte kraftpriser å gi økt selskapsskatt, men det er ikke utarbeidet anslag for dette.

Elavgiften påvirkes i utgangspunktet ikke av kraftprisene, men høyere priser kan gi lavere elforbruk og dermed lavere inntekter fra elavgiften. Staten vil også få økte strømavgifter. Merverdiavgiften er en generell avgift på forbruk. Departementet antar at den samlede omsetningen av varer og tjenester, og dermed også de samlede merverdiavgiftsinntektene, i liten grad påvirkes av endringer i strømprisen.

Det gjøres for øvrig oppmerksom på at både utbytte, grunnrenteskatt og selskapsskatt fra kraftselskapene først kommer som inntekter for det offentlige med ett års etterslep.

Tabell 1 viser anslag for statens påløpte inntekter og utgifter som i stor grad antas å bli påvirket av kraftpris, der det har vært mulig å lage anslag. Tabellen gir ikke en fullstendig oversikt over virkningene for staten. Gjennomsnittet for perioden 2010 til 2020 er brukt som sammenligningsgrunnlag, hvor gjennomsnittlig kraftpris var 33,7 2021-øre per kWh. Tabellen viser påløpte skatteinntekter for grunnrenteskatt, mens inntektene bokføres året etter. Utbytteinntekter er ført på regnskapsåret, ikke året de er utbetalt.

Statens inntekter fra grunnrenteskatt mv. for 2022 vil avhenge av hvordan kraftprisene utvikler seg. Basert på faktiske kraftpriser så langt i år og terminpriser i det nordiske markedet per 9. februar 2022, ligger gjennomsnittlig kraftpris (nordisk systempris) i 2022 an til å bli om lag 54 øre per kWh. Dersom prisene utvikler seg i tråd med markedets forventninger, kan statens påløpte inntekter også i 2022 bli høyere enn gjennomsnittet for 2010–2020 (da gjennomsnittlig systempris var 33,7 2021-øre per kWh), men lavere enn i 2021 (da gjennomsnittlig systempris var 63,4 øre per kWh).

Det er for tidlig å gi et velkvalifisert anslag på utbyttet fra Statkraft for 2023 (som baserer seg på regnskapsåret 2022), jf. at det er svært tidlig i regnskapsåret og naturlig usikkerhet knyttet til resultatene i 2022.

<i>Tabell 1 Anslåtte virkninger for staten ved økt kraftpris. Mill. 2021-kroner</i>				Differanse fra gjennomsnitt 2010-2020	
Inntekt/utgift¹	Virkning	Anslag 2021	Gjennomsnitt 2010-2020		
Grunnrenteskatt ²	+	18 400	6 500	11 900	
Skatt på alminnelig inntekt	+				
Elavgift	-				
Merverdiavgift ³	0 (?)				
Utbytte fra Statkraft ⁴	+	9 700	5 000	4 700	
Strømutgifter (offentlig sektor samlet) ⁵	-	-5 800	-3 100	-2 700	

¹ Indirekte virkninger på andre offentlige utgifter enn strøm, via eventuelt økt lønnsvekst og/eller prisvekst på andre varer og tjenester, er ikke hensyntatt i tabellen.

² Tall for 2020 og 2021 er anslag basert på gjennomsnittlig kraftpris (systempris) på 11,6 øre per kWh i 2020 og 63,4 øre per kWh i 2021. Grunnrenteskatten er lagt om til en kontantstrømskatt fra 2021. Provenyet er derfor ikke direkte sammenlignbart over tid. Tabellen viser påløpte inntekter. Inntektene bokføres året etter.

³ Departementet antar at den samlede omsetningen av varer og tjenester, og dermed også de samlede merverdiavgiftsinntektene, i liten grad påvirkes av endringer i strømprisen.

⁴ Utbytteinntekter er ført på regnskapsåret, ikke året de er utbetalt. Det er også andre forhold ut over kraftpriser som påvirker størrelsen på utbytte fra Statkraft.

⁵ Strømforbruket er basert på elektrisitetsbalansen for 2019. Det er benyttet samme prisforutsetninger som i grunnrenteskatten. Statistikken skiller ikke mellom forbruk i offentlig og privat tjenesteyting. Anslaget her er derfor grovt og delvis skjønsmessig. Private virksomheter innen bl.a. helse og utdanning er ikke skilt ut. Det har heller ikke latt seg gjøre å skille ut strømforbruk i staten fra øvrig offentlig virksomhet.

Totalt utgjør strømtiltak på statsbudsjettet over 15 mrd. kroner, hvorav 400 mill. kroner kom i 2021 og resten i 2022:

- Redusert elavgift (2,9 mrd. kroner (hvorav 316 mill. kroner bokføres i 2023))
- Midlertidig strømstønadsordning til husholdningene (9,2 mrd. kroner)
- Økt bostøtte (1,4 mrd. kroner)
- Tilskudd til jordbruks- og veksthusnæringen (500 mill. kroner)
- Økt støtte til studenter (478 mill. kroner)
- Økt støtte til kommunene for å dekke økte utbetalinger til sosialhjelp (400 mill. kroner)
- Støtte til enøktiltak (100 mill. kroner)
- Tilskudd til frivillige organisasjoner (250 mill. kroner)

Som redegjort for over, vil inntektsanslaget for staten særlig avhenge av hvordan kraftprisene utvikler seg. Det er også usikkerhet knyttet til den endelige kostnaden ved

vedtatte og foreslåtte strømtiltak.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum

Trygve Slagsvold Vedum